

СЛОВО МОЛОДИХ ПУБЛІЦИСТІВ

Вікентій ХВОЙКА

27 лютого в київській книгарні «Є» на вул. Лисенка відбулася презентація нової серії видавництва «Смолоскип» – серії молоді української публіцистики «Українська публіцистика», а також двох перших книжок цієї серії: книжки донецчанина Станіслава Федорчука «Демонтаж лицемірства» та книжки львів'янина (тепер вже киянина) Остапа Кривдика «"Ужоси" українізації». Модерував презентацію Вахтанг Кіпіані, відомий журналіст, головний редактор «Історичної правди».

«"Ужоси" українізації» Остапа Кривдика складають іронічні й розумні статті про те, «навіщо нам Україна, чи може бути футбол національною ідеєю, як убити в собі "помаранчевого лоха", про третю державну мову й ненасильницьку українізацію, єврососіян і москалів, "холоцид", громадянську війну і падіння Берлінської стіни».

«Демонтаж лицемірства» Станіслава Федорчука – так само збірник статей, у яких перед читачем постає не лише світ «невідомого Донбасу» та химерна пострадянська дійсність, а й інтелектуальна полеміка щодо вічних питань українського життя, його парадоксів та сподівань».

Станіслав Федорчук є корінним донецчанином у сьомому поколінні. Працював кореспондентом всеукраїнських видань, координатором громадських та медіа-кампаній, експертом із соціології, організатором культурно-мистецьких акцій на Донбасі. Автор багатьох публіцистичних текстів у вітчизняних ЗМІ.

Остап Кривдик народився у Львові. Був співзасновником газети «Майдан-Могілянка», редактором телепрограм «Документ» і «Відкрита зона», координатором громадської організації «Пора», є автором численних публікацій в українській періодиці.

Ростислав Семків, Станіслав Федорчук, Вахтанг Кіпіані, Остап Кривдик

Презентація розпочалася зі вступного слова директора видавництва «Смолоскип» Ростислава Семківа, який підкреслює, що попит на публіцистику є, і є значний, адже тисячі людей читають «Українську правду» та «Український тиждень». Проте одна справа публікації в інтернеті чи часописах, а зовсім інша – окремою книжкою. Пан Ростислав також зазначив, що це випадковість, що перші два автори цієї серії – донецчанин і львів'янин – уособлюють собою «соборність України», проте це «приємна випадковість».

Присутній на презентації вихованець кафедри політології Києво-Могілянської академії Іван Коломієць зауважив, що це дуже добре, що така серія з'явилася, адже публіцистика тор-

кається найнагальніших речей, а зараз ми живемо в епоху змін, коли найнагальнішими і невідзначеними є базові, засадничі питання. Особливо він відзначив важливість книжки С. Федорчука з огляду на той ореол «міфології, яким овіяний зараз Донбас». Як підкреслив І. Коломієць, «Донбас зараз є

внутрішнім Іншим, внутрішнім Чужим України, саме на протиставленні йому конституюють свою ідентичність і Львів, і Дніпропетровськ». «І навіть Луганськ», – додав С. Федорчук. І це зовсім не дивно, підкреслив І. Коломієць, адже, згідно з соціологією, третина українців ніколи в своєму житті не виїздили за межі власного регіону. Проте важливо, зауважив І. Коломієць, щоб публіцистика не була «публіцистикою для своїх» – «деякі здавалося б само собою зрозумілі речі іноді необхідно пояснювати і необхідно обґрунтовувати: так і О. Кривдик, і С. Федор-

чук кваліфікують сучасний стан України як "постколоніальний", а його ще треба обґрунтувати», бо в опонентів цього статусу з імперського табору є два контраргументи, які необхідно якось пояснювати: аргумент про рівень життя, вищий в УРСР за рівень життя в цілому по СРСР, і навіть за рівень життя в європейській частині РСФСР, та рівень якості освіти, вищий за рівень в цілому по СРСР. Це треба якось пояснювати, якщо ми не хочемо варитися у власному середовищі, а хочемо залучати інших людей, адже насправді імперія ніколи не забирає все, нічого не даючи взамін, – імперія завжди щось дає, і саме на цьому ґрунтується її пакт лояльності з місцевими елітами – навіть імперія Чингісхана, попри страхітливий імідж в масовій свідомості, вперше в історії людства запровадила дипломатичний імунітет, а також охороняла торговельні шляхи. І лишень коли метрополія не може виконувати свої обов'язки, імперія гине».

Під час презентації

Враховуючи походження одного із авторів – Станіслава Федорчука, дражлива тема його малої (чи все ж великої?) Батьківщини – Донбасу, чия темря-

ва і міфологія, за словами І. Коломієця, володарюють зараз над Україною, а також доцільності/недоцільності перебування його в складі України (чи нормальною є сама постановка такого питання на двадцять другого році незалежності?) не могла залишитися осторонь розмови.

Вахтанг Кіпіані, модератор презентації, пригадав, як у 2004 році в Донецьку він обідав в товаристві лікарів, і коли мова зайшла про митрополита Андрея Шептицького, одна лікарка, потрясаючи котлетою на виделці, заявила: «Вахтанг, хорошо, что я вас уважаю, а не то я бы встала из-за стола! При мне этих фашистов не вспоминать!» Проте, як зазначив В. Кіпіані, потім вони дві години спілкувалися про митрополита Андрея Шептицького. Тобто люди на Донбасі готові слухати, готові до розмови, зробив висновок В. Кіпіані. Та, як зауважив далі п. Вахтанг, до такої розмови виявилися неготові люди в Галичині, де багато його колег виступають за сепарацію Донбасу.

Львів'янин за походженням Остап Кривдик також пригадав схожу історію з 2004 року, коли на Донбасі йому було заявлено: «Здесь Донбасс, и на своём бандеровском языке ты здесь разговаривать не будешь!» Проте в майбутнє О. Кривдик дивиться з оптимізмом. Як він зауважив, є три сценарії розвитку подій: [1] еміграція туди, де краща медицина і освіта;

Закінчення на 2-й стор.

Сучасній поезії зовсім не чужа любовна тема

Микола ТРЕТЯК

16 лютого в Українській книгарні «Смолоскип» відбувся поетичний вечір під назвою «День закоханих щодня», присвячений нещодавно перед тим минулому Дню святого Валентина. Організатори, втім, підкреслили, що закликають не «прив'язувати» кохання виключно до цього дня, а пам'ятати про нього весь час.

Один із стереотипів, що його регулярно приклеюють молодій українській поезії, полягає в тому, що, мовляв, ці поети пишуть винятково суто урбаністичні, епатажні, соціальні вірші, а ось вічні мотиви й теми, зокрема кохання, любов, їм чужі. Не знаю, було це свідомим задумом або ні, проте читання «День закоханих щодня» виявилися практичним і переконливим запереченням вищенаведеної тези. Молоді автори читали майже винятково ті свої вірші, котрі можна назвати любовними, й демонстрували в них різноманітність підходу до теми, й тонку зворушливість, й іронію, й індивідуальну поетичну техніку. А отже, були не тільки не стереотипними, а й не однаковими, не нудними.

Хто ж саме вирішив поділитись із присутніми своєю поетичною любов'ю та любовною поезією? Серед учасників «Дня закоханих щодня» виявилися як

завсідники «смолоскипівських» та інших вечорів сучасної поезії, так і поети, котрих почуєш менш часто.

Більш ніж передбачуваним був виступ на вечорі Дмитра Лазуткіна, який активно експлуатує імідж героя-коханця української поезії. Правда, передбачуваним – не значить поганим, його вірші в приємній та експресивній манері виконання були дуже навіть доречними. Як і зазвичай на подібних заходах, виступало «цілодобове» тріо в складі Богдана Олега Горобчука, Павла Коробчука та Олега Коцарева. Вони, звісно, давно вже ніяке не тріо, та якась ледь відчутна спільність, можливо, на рівні метафорики, все одно відчувається. А ще – підкреслена зворушливість їхніх останніх віршів. Не міг обійтись вечір і без Олени Степаненко. Поезії Степаненко насажені одночасно виразним, емоційно напруженим психологізмом і досить склад-

ною асоціативністю. Психологізм був так само домінуючим началом віршів про кохання значно менш «регулярної» учасниці подібних читань – Марини Браццо.

На міфологічному та водночас іронічному аспекті кохання зосередився в своїх віршах Ваню Крюгер. А Ярослав Гадзінський, як завжди, бачить усі емоції через призму хай-текової реальності. Один з організаторів вечора, Лесик Панасюк, запропонував поетичне трактування любові як емоційно напруженої предметності, речовинності. Михайло Жаржайло трохи відсторонено й гірко-іронічно конструював цікаві сполучення слів, Тарас Малкович зі своєю щойно презентованою книжкою занурився в герметичні образи, Оксана Гаджій зосередилася на психологічній метафориці. Геннадій Беляков удався до трохи «постбітницької» натуралістичності, натомість Заза Паулішвілі був притишено-чутливим, а Юлія Кручак (чи не перший виступ зовсім молоді поетки у «Смолоскипі») наївно-зворушливою. Приблизно те саме можна сказати про іншого дебютанта в стінах «смолоскипівської» книгарні – Павла Данілевича.

Любовна поезія від Михайла Жаржайла

Одна з помітних представниць наймолодшого поетичного середовища Києва Олена Герасим'юк у своїх поезіях вдалася до метафізичних контекстів і пружної звукової гри, а інша юна зірка, поет Мирослав Лаук, успішно й самобутньо поєднує міфологічні мотиви з дещо інфантильною риторикою.

Важко сказати, чи був поетичний марафон «День закоханих щодня» найкращим подарунком коханому чи коханій на «після 14 лютого». Але він однозначно виявився динамічною, цікавою і широкою репрезентацією молоді української поезії, представленої на київській сцені. А ще – доказом, що любов як тема цілком підвладна сучасній літературній естетиці та добре їй пасує. □

Слово молодих...

*Закінчення,
початок на 1-й стор.*

[2] «стагнація і болото»; [3] «реалістичний» сценарій, виправлення ситуації – як зауважив О. Кривдик, «він над ним зараз працює».

Ростислав Семків взяв слово і підкреслив, що, як написано над входом до літературного музею, «мова вмирає не тоді, коли нею не користуються чужі, а коли нею перестають користуватися свої», і запропонував подивитися на українську мову не як на таку, що згасає, а, навпаки, як на таку, що переживши численні лінгвоциди та катастрофи, йде до зростання! «Українська мова – це мова, якою,

Остап Кривдик

щонайменше, послуговується двадцять мільйонів людей», – підкреслив п. Ростислав.

Станіслав Федорчук, якому випала честь захищати «український (і українськість) Донбас(у)», пригадав, як свого часу він дев'ять місяців жив у Львові, що дозволило йому розвіяти багато міфів про Львів, «як хороших, так і поганих». «Безумовно, у

Львові найкраща кав'ярня і найкращі кав'ярні, проте що стосується людей, то мені ближчі люди на «стометрівці» (ділянка алеї від оперного театру до пам'ятника Шевченкові у Львові – В. Х.), аніж громадські активісти. Бо коли ти йдеш стометрівкою, люди тебе просто зупиняють і починають запитувати твою думку з того чи іншого питання. Ви починаєте говорити і розумієте, скільки у вас спільного. А коли ти починаєш говорити з громадськими активістами і пропонуєш зробити щось конкретне, вони починають дивитися в небо і говорити: «ти ж знаєш, Україна гине!», і ти розумієш, що ти підходиш з якимсь конкретним завданням, наприклад, привести якогось професора, а тут людина зай-

мається глобальними, космічними речами – рятує Україну», – зазначив С. Федорчук.

Що стосується Ю. Андруховича та його відомих заяв про те, що Донбас треба від'єднати від України, то С. Федорчук пригадав, як кілька разів привозив Ю. Андруховича в Донецьк, де той таких «висловлювань собі не дозволяє». Він також зауважив,

Станіслав Федорчук

що в українського середовища Донецька є традиція: коли вони когось запрошують, то скидуються хто скільки може, щоб сплатити запрошеному гостю дорогу та гонорар – і цим продемонструвати, що не запрошений гість проявляє милість і приїздить до донецчан як до тубільців, а, навпаки, вони його запрошують як господарі. І так було з Ю. Андруховичем, тож нехай наступного разу Ю. Андрухович пригадає ту купу грошей, яку він привіз з Донецька, бо про це «забувати не слід».

Що стосується об'єднаних факторів, то, як зазначив С. Федорчук, зараз таким фактором є наш «президент» – «безумовно, це чинник тимчасовий, проте цю людину ненавидять всі, від Донецька до Львова». □

МІЦНІ ГОРІШКИ

Тала РУДНІЧЕНКО

Цікава новина світового кінематографу, яка, однак, чомусь лишилась непоміченою в наших медіа: в одному з нових блокбастерів Голівуду найкарколомніші перипетії сюжету відбуваються в Україні, на Чорнобильській АЕС. Мова йде про продовження фільму «Міцний горішок» з непереможним поліцейським детективом Джоном Мак-Клейном, якого блискуче зіграв Брюс Вільліс.

Отже, кінобойовик «Міцний горішок: Хороший день, щоб померти» у середині лютого стартував в українському кінопрокаті. Події нового фільму розгортаються в Росії, яка показана в стрічці місцем політичної корупції, високого криміналу та жорстоких спецоперацій, коли в один момент в небо злітає будинок суду. Певною мірою, сюжет відбиває бачення пересічними американцями сучасної Росії – політичні суди над бізнесменами-олігархами, поєднання корупції та політики, злиття влади й злочинного світу. Тож герой Вільліса приїжджає до Москви в пошуках свого сина Джека, з яким у нього в минулому були не дуже близькі стосунки. І з подивом виявляє, що Джек, агент американських спецслужб, став учасником таємної операції із захисту американського інформатора Комарова. Піддаючи власне життя небезпеці, батько і син Мак-Клейни намагаються знайти спільну мову, щоб захистити Комарова та запобігти вчиненню страшного злочину у Чорнобилі, на думку сценаристів – найбільш занедбаного місця на Землі. На думку американських продюсерів, в Чорнобилі вже давно нічого не лишилося, крім вкрай занедбаної території, куди легко можуть проникнути наші супергерої

Сюжет нової картини, як виявилось, дуже навіть близький українським глядачам! У часи «залізної завіси» такі собі Комаров і Чагарін, за сценарієм – противники радянської влади, задумують вкрасти плутоній з Чорнобильської АЕС на суму, що обчислюється десятками мільйонів доларів. Двадцять сім років потому фінал цієї кримінальної історії розгортається в Москві, в залі суду, зтягуючи в свій шалений вир впливових олігархів, політиків і – несподівано – долі двох американців, «простих хлопців з сусіднього двору»: Джона Мак-Клейна і його сина Джека, які хочуть врятувати світ від корупції та ядерних катастроф. На певному етапі розгортання сюжету Мак-Клейни сідають в легковик в Москві і менш ніж за добу... виявляються в Чорнобилі. За кадром залишаються кордони та прикордонники... Гарна казка, щоб повірити! І вірити хочеться, тому що героя-визволителя грає він – «міцний горішок» Брюс Вільліс.

Особисто мені було дуже шкода, що українські медіа поставились до цього фільму несерйозно. З одного боку – така

собі красива казочка, з іншого – саме за цим фільмом закордонна аудиторія буде отримувати уявлення про сучасну Україну. Отже, з фільму «Міцний горішок...» випливає, що Чорнобиль – це частина Росії, а це, погодьтесь, абсолютно хибна трактовка. По-друге, атомна станція не є покинутим об'єктом, куди легко дістатись навіть супергероям. Чого доброго, шибайголови світу можуть і правда захопити приїхати до ЧАЕС, аби шукати скарби.

«Україна – не Росія» – таку книжку Леонід Кучма написав уже так давно, але по понад 20 років незалежності решті світу це здається не таким вже й очевидним фактом. Прикро, що на двадцять другого року ми й досі всередині країни обговорюємо питання ідентичності, болючо досліджуємо минуле і фактично боїмося бачити майбутнє, адже сьогоднішня видається дуже критичним. Очевидно, що на зорі незалежності Україна отримала все ж таки неправильний вектор розвитку, оскільки він не спрацював. Так, наша країна може по праву пишатися тим, що на новітньому етапі історії уникла кровопролиття та критичного громадянського протистояння. Проте що ми можемо сказати про рівень життя наших громадян? Лише кілька мегаполісів – таких, як Київ, Львів, Донецьк, Харків, Дніпропетровськ – можуть похвалитися наявністю робочих місць, пристойними зарплатами, рівнем інфраструктури. Решта країни – це подекуди Руїна, а реформи останніх років і справді лишається іронічно назвати «покращенням».

Здається, нинішню українську владу дуже добре рятує те, що життя сучасної молоді перемістилося з «реалу» у «віртуал». Пристойного житла немає, роботи гарної теж, на вулицях – жахливі кіоски, в підземних переходах – не пройти. Зате заходжу в Інтернет – і поринаю в світ зірок, блиску, спілкування. Ось так за віртуальними сидіннями і минає реальне життя. А по телевізору все говорять і говорять про «покращення» – і ось навіть у нас з'являється новий апологет «покращень усіх часів і народів» – Савік Шустер, громадянин іноземної держави, котрий сидів... поряд з президентом України.

А ось Громадська рада телеканалу «Інтер» констатує, що після зміни власника на каналі «Інтер», куди відразу ж перейшов пан Шустер зі своєю «Свобо-

дою слова», – знову регрес. Принаймні «Інтер» демонстрував позитивну динаміку в дотриманні стандартів журналістики з грудня 2012 по 14 лютого 2013 року. Водночас після зміни власників телеканалу спостерігається регрес від досягнутого, йдеться в прес-релізі громадської ради за результатами засідання, що відбулося 22 лютого у Варшаві, повідомляє видання «Телекритика»

За даними контент-аналізу Академії української преси, на «Інтері» була найбільша частка новин з двома та більше точками зору. Досить помітними є зміни на каналі і щодо балансу уваги та синхронів політиків: «Станом на 14 лютого саме «Інтер» був повною протилежністю УТ-1 за базовими показниками: балансом, рівнем уваги, присутністю експертів, що цілком відповідає європейським зразкам», – заявляє Громадська рада. Отже, «покращення» знову очевидні.

Утім, напевне, не зовсім правильно говорити про те, що вся українська молодь байдужа до суспільно-політичного життя України. Наприклад, лідери органів студентського самоврядування наприкінці лютого на круглому столі закликали авторів законопроекту про вищу освіту від Партії регіонів відкликати з реєстрації цей законопроект. Про це повідомила прес-служба Української асоціації студентського самоврядування.

Студентські лідери переконані, що законопроект ґрунтується на неконституційних положеннях, запроваджує додаткові механізми «ручного» керування замість законодавчого врегулювання, не надає автономії вищим навчальним закладам. За їхніми словами, законопроект «...не дозволяє студентам обирати предмети за власним бажанням, зменшує роль органів студентського самоврядування, створює небезпеку для студентів через можливість свавільних відрахувань». В УАСС повідомили, що автори законопроекту від влади, народні депутати від Партії регіонів, круглий стіл проігнорували. Владу на круглому столі представляв директор департаменту вищої освіти Міністерства освіти Юрій Коровайченко, який говорив не про конкретний законопроект, а про проблеми вищої освіти загалом. Більшість учасників круглого столу відзначили, що з трьох законопроектів можуть бути взятими за основу для подальшого доопрацювання лише два – «опозиційний законопроект» № 1187-1 та розроблений «робочою групою Згуровського». (Як відомо, у Верховній Раді зареєстровано три законопроекти про вищу освіту – від Партії регіонів, опозиції і робочої групи академіка Михайла Згуровського.) Тож поборотися є за що! Принаймні хоч сподіватися, що українські студенти таки стануть «міцними горішками» і захистять свої права. А якщо ні, то доведеться викликати з Америки Брюса Вільліса на машині... □

НОВІ ВИДАННЯ «СМОЛОСКИПА»

Грицьак Євген. Короткий запис спогадів: Норильське повстання, після повстання / Передм. Є. Сверстюка. 2013, 240 с. Ціна: 30 грн.

Пропонуємо увазі читачів спогади Євгена Грицьака. Видання складається з двох частин: «Норильське повстання» (ця частина друкована «Смолооскипом» ще 1980 р., а згодом неодноразово перевидавалася в незалежній Україні) і «Після повстання»

(абсолютно новий текст), а також містить документальні додатки.

Книжка відкриває маловідомі героїчні сторінки історії Норильського повстання 1953 р. Доведені до відчаю нелюдськими умовами життя, виснажливою працею, садистськими знущаннями і смертельними розправами, в'язні повстали й не тільки жахдали пом'якшення табірної системи, а й висунули політичні вимоги щодо демократизації радянського режиму загалом. Повстання було жорстоко придушене, але відвага, самопожертва його організаторів, серед яких провідну роль відіграв автор, засвідчили, що людську гідність перемогти неможливо. Вона сильніша тортур і самої смерті.

МАТІНКА НІНА. Спогади про Ніну Михайлівну Марченко (Смужаницю) / Упор. А. Горбаль, Н. Пуряєва. 2013, 240 с. Ціна: 30 грн.

Книга спогадів про Ніну Михайлівну Марченко-Смужаницю (1929–2011) – доньку відомого історика Михайла Марченка та матір дисидента, журналіста Валерія Марченка, політв'язня, замордованого в радянських таборах. Сповнена болючих

деталей гірка розповідь матері про її боротьбу з людиноненависницькою тоталітарною системою за життя сина, а після його смерті в тюрмі – за право поховати його тіло в рідній землі, розказана в інтерв'ю Василю Овсієнку, доповнена спогадами про Ніну Марченко українських дисидентів, побратимів Валерія (С. Глузмана, Є. Сверстюка, М. Мариновича та ін.), людей, що підтримували український правозахисний рух із-за кордону (С. Фапп'яно, К. Ющенко), друзів та знайомих родини, які в різний час допомагали Ніні Михайлівні увічнювати пам'ять про її сина-героя. Книга задумана як поклін усім матерям радянських політв'язнів і висвітлює ще один бік драматичної боротьби за права людини й цілих націй в умовах радянського тоталітаризму – трагедію дисидентських матерів – мовчазну, нерозділену, найболючішу.

Мирослав Лаюк

Народився на Прикарпатті, тепер мешкає в Києві. Навчається в Києво-Могилянській академії. Лауреат «смолоскипівського» літературного конкурсу за 2012 рік (зовсім скоро має вийти друком поетична збірка «Осоте!») і взагалі один із найбільш «зіркових» та самобутніх поетів серед наймолодших авторів-«двітисячідесятників», відзначений, здається, всіма можливими преміями. У віршах Мирослава Лаюка поєднується трохи дитинна наївність із філософізмом, задуманість із ледь помітною іронією.

ВИЩЕ

Грійся на моїм сонці якщо не вмієш на своєму
будь у моїм кроці
землею або у моїм листі змією
пий мою воду
всю
і землю бий з якої я вийшов
живи у моїм образі і подобі
і в ще чомусь вищому
тільки прошу
як просять ті які ніколи не просять
не збирай того каміння
яке я вчора викинув у притишену ріку
і не стукай прошу не стукай

у мою голову
скам'янілу таку

а далі – всім буде краще
всім буде вище –
і мені і тобі
якщо каміння не спливе
якщо петро не піде по воді

Громадська лазня

громадську лазню закрили після повені
коли до мого дому приплив цинковий тазик
вона за кінотеатром бібліотекою і за музичною школою
якщо йти від площі

тепер її двері забиті дошками
щоб ніхто не ходив туди по нужді
як це робили із закинутим приміщенням кінотеатру

який недавно знесли геть
щоб будувати церкву

тепер її вікна теж забиті дошками
щоб бездомні не жили тут
як вони це зробили у музичній школі
у тім корпусі куди я колись ходив

і де мені казали що треба слухати воду
іноді йду і згадую як сюди приходили всі редактор місцевої газети
продавець тютюну від якого пахло каштанами

учитель фізики і креслення
мій тато і дідо

з того часу незмінна хіба що жінка священика

котра здуріла на голову –
ходить і роздає всім каміння
з ріки біля лісу де скелі
бо думає що те каміння уміє говорити

не можу змиритися що більше нема громадської лазні
ніхто більше не доведе що вона була
ніякі документи бо папір горить
а пам'ять розмокає
ніхто не доведе

хіба що бруд
бруд який ми не так і не змогли змити
відтоді як закрили громадську лазню

Чому лев синій

мертвий лев на площі святого марка
його побачили після повені
ти будеш боліти вище карка
якщо твої очі левом повні

синій лев на площі святого марка
не стій у воді бо до ніг приростають мідії
не стій на землі бо до губ приростає цигарка

а вгорі небеса розквітають як індія
ти будеш текти – як колись – від минулого

мов бабка від коропа й короп від солі
і в синім соборі тебе притулять
набухлі груди якоїсь святої

і певне не варто вже далі бігти
застигнути мов скам'янілий короп
щоб разом з левом собором і містом
по міліметру ставати морем

пейзаж

коли озеро промерзає до кісток
що риба не виживе
тоді очерет тріскає
стоїть гостро
у передчутті безпричинності

і жодної води

«...зичу Тобі завше дбати про свою поставу»

Олександр ГЛАДКИХ

Природний добір – процес, завдяки якому сприятливі спадкові характеристики стають загальнішими в наступних поколіннях популяції організмів. Природний відбір діє на зовнішні характеристики організму, так що індивідууми зі сприятливими фенотипами (сукупними характеристиками) вірогідніше виживуть і розмножаться, ніж індивідууми з менш сприятливими фенотипами. Якщо цей фенотип має генетичну основу, тоді генотип, пов'язаний зі сприятливим фенотипом, стане поширенішим у наступному поколінні. Через якийсь час, цей процес може привести до адаптації організмів до певної екологічної ніші і, кінцево, може привести до виникнення нових видів.

Саме цей природний добір відбувався протягом усього часу існування СРСР. Існувала певна сила, група українців, людей які пройшли через небачені речі й страхіття, але вистояли й дали нам, майбутнім поколінням, імпульс – імпульс українства. Саме вони сприяли виникненню нового виду – українця вільний, сильний, непереможенний і свідомий. Вони – шістдесятники.

Того дня, коли готувалася ця стаття, нас покинув Михайло Горинь, який був активним учасником руху шістдесятників. Разом із товаришами друкував і розповсюджував політичну літературу. За свою життєву активну позицію та спротив владі багато років провів у таборях суворого режиму. Але й це не могло його спинити. Силою структури, парторги, «павліки морозови» і просто «свідомі радянські громадяни» слідували за тим, щоб у суспільстві не мали жодного шансу проявитися хоч якісь «нездорові» тенденції. А нездоровими тенденціями вони вважали і вважають прояв усього українського, національно свідомого та вільного. Світла пам'ять героям Украї-

ни. Світла пам'ять Михайлово Гориню.

Микола Плахотнюк – із тої славетної когорти, що пройшла той страшний природний добір, один із тих, хто підтвердив погляди Дарвіна, вижив, незважаючи на всі внутрішні та зовнішні впливи, і не просто вижив на зло ворогу, а став міцнішим. Він і такі, як він, зламали хребта радянській репресивній машині з мільонною армією, «завше дбаючи про свою поставу».

Нещодавно видавництво «Смолоскип» дало життя збірці Миколи Григоровича Плахотнюка «Коловорот». Знаєте, перше що спало на думку, – іншої назви не могло бути. Знаючи, ким є автор і що він бачив у своєму житті, через які моральні, фізичні та психологічні випробування пройшла ця людина... Коловорот, одним словом.

«Тихий Хутір у моєму серці»
Кожна людина на цьому світі, а можливо, і на тому, має таке місце, де вона буває й ніби заряджається неймовірною енергією. Раз на рік, у кращому випадку два, заїде, зарядиться й поїде далі. Для українця це рідна земля, село, де твоє корін-

ня, де ти вперше почув слова матері «ми українці, дитино», і ці слова з тобою вже на все життя. Для когось це Київ, для іншого Донецьк чи Львівська область, для іншого Червоний Степ чи Витвиця, маленькі села в різних куточках країни. Неважливо, в якій частині України ця частка рідної землі, на півдні чи на заході, головне, що вона є, і ти про це знаєш.

Впевнений, саме таким місцем для Миколи Григоровича є його Тихий Хутір. Одним зі стрижневих розділів книги автор ставить свої спогади та розповідь про дитячі роки, про батьків та родичів, про тата й маму.

«Моя медицина»

За освітою автор є лікарем, і один з розділів «Коловороту» розповідає нам про студентські роки молодого Плахотнюка, він детально згадує про своїх студентських друзів, викладачів колег та колежанок і намагається не давати оцінку, а тільки зафіксувати, відтворити свій час.

Цю та інші книжки можна замовити у книгарні «Смолоскип»

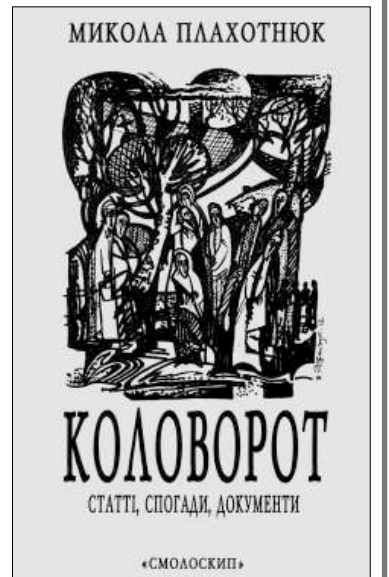
Електронна пошта:
knyharnia@smoloskyp.org.ua
Телефон: +38 044 425 23 93

Червоною лінією в книзі проходить думка про те, що вчитель, викладач чи просто старша людина – це повага та звертання виключно на «Ви», саме з такої позиції автор описує своїх вчителів, а пізніше й викладачів. Це риса Людини з великої літери, сына свого народу, якому болить за духовне та моральне наповнення дітей української землі. Особливого значення ав-

тор надає питанню, якою мовою відбувається викладання в його навчальному закладі, неодноразово звертаючись до цього у спогадах про своїх викладачів. Старається під час навчання, курсів та подальшої роботи сповідувати українську ідею та прививати її навколишнім. Микола Плахотнюк звертається до своїх колег з постійним питанням, чому вони, будучи українцями, народившись на українській землі, намагаються говорити російською. За постійні «витівки» націоналізму та пропаганди всього українського автор нашоветується на шалений тиск радянської агітмашини, страждає його кар'єра і він сам як особистість.

Сьогодні в незалежній Україні часто-густо молоді люди, влаштуючись на роботу в тому ж таки Києві, моментально переходять на російську, нібито задля збереження корпоративних правил, збільшення обсягів продаж і таке інше. Мало хто на «прохання» керівництва перейти на російську під час роботи відмовиться і запитає: «Чому?». Бо боїться! Чому такі, як Микола Плахотнюк у 60-х, 70-х, 80-х роках минулого століття, у добу радянщини, нищівного руйнування всього українського, нікого не питали, якою мовою їм говорити і працювати, а просто робили свою справу, причому робили це якісно і продовжували розмовляти, а не «разгаваривать».

У своїх спогадах Микола Плахотнюк описує зустрічі, розмови й людей, які разом з ним творили історію України, збирали молодь для вшанування пам'яті Шевченка, піднімали своїми

гуртками дух українства. Неймовірно цікаво читати, як автор описує свої зустрічі зі Стусом, Михайлиною Коцюбинською, Чорноволом, Горинями, Світличними, Юрієм Бадзьом та багатьма іншими. Як вони «викручувались» у ті часи, намагаючись лишитися людиною, стати спеціалістом і пропагувати свою ідею. Особливо цікавим є листування автора зі своїми друзями в ті часи, коли він був ув'язнений у психлікарнях Сміли, Казані, Дніпропетровська, Харкова... Як вони видумували способи листуватися та давали чужі імена для того, щоб взнати, що коїться, і розповісти про себе.

Родзинкою «Коловороту» є ще й те, що Микола Григорович не є письменником чи літератором, він лікар, і він старається віддати нам величезний пласт історичного матеріалу простими словами. Читати Плахотнюка дуже цікаво, ці спогади є для нас всіх сьогодні надзвичайно цінними і вартують того, щоб їх читати й захоплюватись людьми, які були і є українцями, поборниками своєї землі. □

